

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-2037/22-T

Název	Dětský domov a Školní jídelna, Opava, Rybí trh 14, příspěvková organizace
Sídlo	Rybí trh 14, 746 01 Opava
E-mail	detsky-domov@dd-opava.cz
IČO	47811919
Identifikátor	600031632
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Dana Grunerová
Zřizovatel	Moravskoslezský kraj
Místo inspekční činnosti	Rybí trh 14, 746 01 Opava
Inspekční činnost na místě	22. 11. 2022 – 24. 11. 2022

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a zjišťování a hodnocení naplňování školního vzdělávacího programu podle § 174 odst. 2 písm. c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Dětský domov a Školní jídelna, Opava, Rybí trh 14, příspěvková organizace vykonává činnost dětského domova (dále „DD“ nebo „zařízení“) a školní jídelny. Nejvyšší povolený počet lůžek je 48, což odpovídá vytvoření šesti rodinných skupin. Evidenční stav k termínu inspekční činnosti byl 39 dětí (pět dětí v předškolním vzdělávání, 23 dětí plnících povinnou školní docházku, sedm dětí vzdělávajících se ve středních školách) a čtyři zletilé nezaopatřené osoby umístěné na základě smlouvy o setrvání v DD do ukončení přípravy na budoucí povolání, které se vzdělávají ve střední nebo vysoké škole. Dvaceti dětem byly diagnostikovány speciální vzdělávací potřeby, z toho polovina dětí je medikována. Fyzicky nepřítomno bylo jedno dítě, které bylo na dlouhodobé dovolence u zákonných zástupců. Cvičný byt v budově DD i startovací byt v Opavě je funkčně využíván staršími nebo zletilými nezaopatřenými dětmi. Stravování dětí zajišťuje vlastní školní jídelna.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Od 1. 8. 2021 působí ve vedoucí pozici nová ředitelka a její zástupkyně. Koncepční záměry na období 2021 - 2027 začala ředitelka průběžně naplňovat zejména v oblasti provázanosti školního vzdělávacího programu, týdenních programů výchovně vzdělávacích činností a programů rozvoje osobnosti dítěte. Úzká spolupráce byla nastavena se střediskem výchovné péče v Opavě z důvodu zajištění vhodné odborné etopedické péče.

Organizační struktura odpovídá typu a velikosti zařízení. Plán kontrolní a hospitační činnosti je nastaven a průběžně vykonáván vedoucími pracovníky. Závěry z hospitační činnosti jsou prokazatelně vyhodnocovány a poskytují účinnou zpětnou vazbu vychovatelům. Na pravidelných pedagogických radách je hodnocen prospěch a chování dětí ve škole i dětském domově a jejich zdravotní stav. Porady vychovatelů řeší organizační i vzdělávací problematiku jednotlivých rodinných skupin. Kontrolní činnost zařízení v oblasti vykazování úrazů a nastavení finančních limitů ve školní jídelně má dílčí nedostatky.

Přímou pedagogickou činnost vykonávají ve stanoveném rozsahu všichni pedagogičtí zaměstnanci pravidelně v průběhu týdne v rámci jednotlivých rodinných skupin. Rozpis služeb přímé pedagogické činnosti vychovatelů byl funkčně nastaven. Péče o děti v nočních hodinách je v dostatečném počtu zabezpečena nepedagogickými pracovníky. V týmu pedagogických zaměstnanců proběhla od poslední inspekční činnosti v roce 2018 výrazná přirozená obměna. Nastavené uvádění vychovatelů do praxe bylo efektivní. Z autoevaluačních dotazníků pedagogů vyplynula nejen spokojenost s pracovním prostředím, ale i osobní motivace a snaha zaměstnanců zapojit se do dalšího rozvoje DD. Další vzdělávání pedagogických pracovníků se realizuje především v rámci projektového vzdělávání zaměřeného na problematiku ústavní výchovy a rizikového chování dětí. Vedení zařízení při hospitační činnosti sleduje aplikaci dalšího vzdělávání do praxe. Žádný pedagogický pracovník zatím neprošel psychoterapeutickým výcvikem. Supervize v zařízení, plánovaná v koncepci rozvoje DD, ještě nebyla nastavena.

DD si stále udržuje estetické prostory na vysoké úrovni, které vytváří i za přispění dětí. Tento trend má u dětí pozitivní vliv na vytváření jejich hodnotových postojů. Vybavení DD je průběžně modernizováno a podobá se běžným domácnostem. Od předešlé inspekční činnosti byla provedena částečná výměna oken. Každá rodinná skupina má uzavřený prostor, který umocňuje autonomii skupiny. V ložnicích mělo dítě svůj prostor pro učení, odpočinek i klidové aktivity a psací stůl. Děti mají k dispozici uzamykatelné skříňky pro ukládání (úschovu) osobních věcí. Všechny rodinné skupiny měly k dispozici počítač, který mohly děti běžně používat. V rámci trávení volného času děti aktivně využívají posilovnu s infra

saunou, výtvarnou dílnu, tělocvičnu. K relaxačním a sportovním aktivitám slouží dětem účelně vybudovaná zahrada s bazénem, skleníkem a herními prvky. Ředitelka dětského domova účelně hospodáří s finančními prostředky, které využívá pro realizaci strategických oblastí rozvoje a jejich priorit zaměřených na vybudování zázemí pro děti, inovaci prostor a zkvalitnění ústavní péče.

Dětský domov vytváří dobré předpoklady pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí. Hlavní i vedlejší vstupy do budovy DD jsou zabezpečeny proti vniknutí a pohybu cizích osob. Děti jsou seznamovány s vnitřním řádem a prokazatelně poučovány o bezpečnosti a ochraně zdraví.

Minimální preventivní program (dále „MPP“) vychází z aktuálních potřeb dětí zejména v oblastech agresivního chování a šikany, vulgárního vyjadřování, užívání lehkých drog, sexuálního chování, krádeže, záškoláctví. Formy práce MPP jsou adekvátně založeny na podpoře vlastní aktivity dětí, pestrosti preventivní práce s dětmi, zapojení celého pedagogického sboru. Prioritou je nastavení smysluplného trávení volného času všech dětí. Nedílnou součástí preventivního programu se staly záměrně podporované volnočasové aktivity mimo zařízení, pořádané jinými organizacemi (např. sportovní kroužky, hra na hudební nástroj), ve kterých děti přirozeně získávají správné vzorce chování. Vychovatelé pravidelně organizují kroužky v DD, které jsou zaměřeny na sport, estetizaci či techniku. Jednou měsíčně se metodik prevence schází s vychovateli a minimální program je průběžně během roku vyhodnocován, v případě potřeby upravován a doplňován.

Školní stravování s celodenním provozem je pro děti zajištěno ve vlastní školní jídelně, která dětem připravuje stravu od pondělí do soboty. Při sestavování jídelníčku dbá vedení školní jídelny na dodržení zásad pestrosti v souladu s podporou zdravého životního stylu. V prostorách každé rodinné skupiny je kuchyň s jídelnou, kde si děti připravují každou neděli celodenní stravu na základě předem sestaveného a schváleného jídelníčku, tím jsou vedeni k posílení stravovacích návyků a osvojování práce s kuchyňským náčiním. V průběhu týdne si děti samy chystají snídaně, svačiny a druhé večeře. Na rodinných skupinách je rovněž zajištěn celodenní pitný režim. Děti mají možnost vyjádřit se ke skladbě stravy prostřednictvím stravovací komise, které se koná jedenkrát do měsíce.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Naplňování vzdělávacích cílů a výstupů stanovených ve školním vzdělávacím programu bylo v průběhu inspekční činnosti hodnoceno ve všech rodinných skupinách napříč realizovanými odpoledními a večerními činnostmi. Organizace denních i týdenních činností, střídání volných i režimových aktivit, respektovala konkrétní podmínky, zásady bezpečnosti a ochrany zdraví i potřeby dětí. Složení rodinných skupin naplňovalo své poslání, sourozenecké vztahy v rámci rodiny byly respektovány. Plánované činnosti se odehrávaly za účasti většiny členů rodinné skupiny. Převládaly zejména příprava na vyučování, sportovní, odpočinkové, zájmové, výtvarné a pracovní aktivity dětí vedené především tradičními formami a metodami práce s jasnými pravidly. V průběhu sledovaných činností pedagogové vycházeli z dosavadních znalostí a individuálních potřeb jednotlivých dětí. Pozitivní motivací je vedli k plnění pravidelných denních činností. Děti mají dostatek času i prostoru k relaxaci ve formě volných her, k zájmovým činnostem a sportovnímu vyžití. Jsou motivovány k dokončení zadaného úkolu a k praktickému dodržování pořádku. Podporovány byly i další kompetence, zejména komunikativní a kompetence k učení. Nechyběla individualizace v přístupu a volbě metod dle potřeb dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Z rozhovorů s pedagogy i dětmi vyplynulo, že vyhodnocování

jednotlivých aktivit je realizováno zpravidla při společných večerních setkáváních, kdy pedagogové shrnou průběh činností a stručně zhodnotí chování dětí. Naplňování cílů stanovených ve školním vzdělávacím programu významně pozitivně napomáhá i značná autonomie rodinných skupin. Děti mají možnost spolupodílet se na chodu rodinné skupiny, spolurozhodovat o nákupu věcí či výběru aktivit v rámci daného měsíčního rozpočtu, což je pro děti motivační a zároveň to v nich průběžně utváří zodpovědnost za dosažené výsledky. Děti jsou vedeny v rámci kapesného k efektivnímu hospodaření s penězi. U starších dětí by však bylo vhodnější jim poskytnout možnost nakládat s finančními prostředky zcela podle vlastního uvážení, čímž lépe poznají hodnotu peněz.

K setkávání s kamarády a individuálnímu trávení volného času využívají děti se svolením vychovatelů samostatné vycházky. Při rozhovorech oslovené děti uvedly, že jsou v dětském domově spokojené, a že se jim zde v rámci možností líbí, nesetkaly se s žádným ponižováním ani fyzickým trestáním ze strany zaměstnanců dětského domova. Dětský domov rovněž cíleně podporoval návštěvy dětí u rodičů a osob odpovědných za výchovu i pobyty dětí v širších rodinách, které se uskutečňovaly především o víkendech během celého školního roku, svátcích a prázdninách. Jejich četnost byla zcela individuální, závislá na aktuálních sociálních okolnostech každého dítěte.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Systém hodnocení je primárně založen na individuálním přístupu ke každému dítěti. Cíle osobnostního i psychického rozvoje dětí jsou jasně vymezeny v programech rozvoje jejich osobnosti. Pokud je k dispozici, opírají se vychovatelé při jejich zpracování o závěrečnou diagnostickou zprávu, popř. řeší s diagnostickým ústavem ve své spádové oblasti aktuální problémy a konzultují s ním péči o děti. K zajištění komplexní péče o umístěné děti využívá zařízení také středisko výchovné péče či externí odborníky v rámci regionu (psycholog, psychiatr). Dětem s potřebou podpůrných opatření poskytuje zařízení účinnou podporu prostřednictvím speciálních metod a forem práce, v potřebné míře jsou děti podporovány v přípravě na vyučování. Procvičování potřebných dovedností ve vyjadřování a mluveném projevu v rámci logopedické péče je vychovateli realizováno pravidelně a na základě doporučení klinického logopeda. Poznatky z pozorování spontánních projevů dětí a jejich chování při organizovaných činnostech jsou uplatňovány při určování nových výchovně vzdělávacích cílů. V rámci rodinných skupin pak dochází i k sebehodnocení a vzájemnému hodnocení, při kterém se děti učí slušně vyjadřovat a spolupracovat. K hodnocení dětí využívají pedagogové také opatření ve výchově. V případě dobrého chování a výborných výsledků výchovy a vzdělávání využívali pedagogové možnost udělit dítěti kladné opatření ve výchově k posilování jejich žádoucího chování. Při útěcích dětí, vulgárním chování, požití alkoholu či kouření byla dětem přiměřeně k jejich prohřešku uložena vhodná opatření ve výchově, převážně pak omezení samostatných vycházek či možnost účastnit se atraktivní činnosti či akce. Pozorováním bylo zjištěno, že děti mají většinou vytvořeny hygienické, pracovní návyky a sociální kompetence na úrovni odpovídajících jejich věku a možnostem. Dosahují také nezanedbatelných úspěchů při zapojení do volnočasových aktivit nabízených místními školami, základními uměleckými školami i dalšími organizacemi, což minimalizuje jejich vyloučení od okolního světa a umožňuje rozvoj zájmů a schopností a navazování vztahů s vrstevníky.

Zpracování minimálního preventivního programu vesměs odráží aktuální spektrum oblastí rizikového chování s ohledem na věkové rozpětí dětí v zařízení. Jeho průběžné naplňování je zřejmé i z realizovaných aktivit v rámci týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti jednotlivých rodinných skupin, cíleně akcentovalo rozvoj a vyhodnocování

sociálních situací s nácvikem optimálního řešení. Minimální preventivní program však nereflektoval zvýšený počet úteků v porovnání s loňským školním rokem. Zařízení neprovádí systematickou a hloubkovou analýzu příčin úteků dětí. V důsledku toho je omezení či recidiva tohoto projevu v chování dětí limitující.

Vzdělávání dětí připravujících se na budoucí povolání a zletilých nezaopatřených osob je uskutečňováno s důrazem na jeho úspěšné dokončení. Vedení k péči o domácnost a zajištění jejího chodu je realizováno také v rámci startovacích bytů, což zvyšuje motivaci dětí. Starší děti jsou vedeny k aktivní účasti na brigádách. Posilování jejich zodpovědnosti a samostatnosti i kompetencí pro začlenění do běžného života po ukončení péče v zařízení je promyšlené. Mladí zletilí se aktuálně účastní projektu, zaměřeného na podporu utváření profesního a praktického života. V návaznosti na odchod zletilých ze zařízení a na jejich přechod do běžného sociálního prostředí je jim poskytována materiální a finanční pomoc na základě transparentních kritérií. Přechod dětí do samostatného života vedení sleduje. Většina z mladých dospělých v prvních letech po odchodu ze zařízení kontaktuje pracovníky zařízení, konzultuje s nimi své záležitosti a dětský domov pravidelně navštěvuje.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Od poslední inspekční činnosti v roce 2018 došlo ke změně ve vedení dětského domova. K 1. 8. 2021 byla jmenována nová ředitelka.
- Vedení dětského domova se řídilo doporučením v poslední inspekční zprávě a došlo k výrazné a důsledné provazbě mezi plánováním vzdělávací činnosti, plány rozvoje osobnosti dětí a naplňováním školního vzdělávacího programu.
- V dětském domově dochází k průběžné modernizaci a obměně vnitřního vybavení.

Silné stránky

- Širší vedení dětského domova poskytuje jednotlivým zaměstnancům efektivní zpětnou vazbu a metodickou podporu při realizaci pedagogického procesu.
- Nastavená pravidla pro vnitřní život rodinných skupin působí výchovně. Finanční rozpočty pro jednotlivé rodinné skupiny vedou děti k zodpovědnosti a umožňují jim spolurozhodovat o nakupování či výběru aktivit.
- Pozitivní vztah dětí k zařízení a jeho materiálním hodnotám je utvářen vysokou mírou estetizace prostor dětského domova.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Kontrolní systém dětského domova má dílčí rezervy v oblasti evidence úrazů a školního stravování.
- Dětský domov neprovádí systematickou analýzu úteků dětí, která by byla podkladem pro efektivní prevenci.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Zefektivnit kontrolní systém v oblasti evidence úrazů a školní jídelny.
- Provádět pravidelně analýzu útekovosti a úrazovosti dětí a v závislosti na jejich závěrech přijímat adekvátní opatření.

- Zaměřit další vzdělávání pedagogických pracovníků na sebezkušenostní, psychoterapeutický nebo sociálně psychologický výcvik.
- Umožnit pedagogům dětského domova vnímat a reflektovat svoji vlastní práci nebo vzájemné vztahy prostřednictvím pravidelné supervize.
- Zvážit změnu vyplácení kapesného starším dětem (nejednou) vzhledem k vedení ke správnému hospodaření s penězi.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školského zařízení ve lhůtě do 10 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Jmenovací dekret na pozici ředitelky Dětského domova a Školní jídelny, Opava, Rybí trh 14, příspěvková organizace ke dni 1. 8. 2022
2. Doklad o absolvování Kvalifikačního studia pro ředitele škol a školských zařízení ze dne 4. 6. 2019
3. Koncepce rozvoje Dětského domova a školní jídelny v Opavě na roky 2021–2027
4. Školní vzdělávací program Dětského domova a Školní jídelny Opava ze dne 1. 10. 2021
5. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
6. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti na školní rok 2022/2023
7. Zápisy z porad ve školním roce 2021/2022 a 2022/2023 (vzorek)
8. Zápisy z dětské rady dětského domova (vzorek)
9. Výroční zpráva za školní rok 2021/2022
10. Záznamy z kontrolní a hospitační činnosti ve školním roce 2021/2022 a 2022/2023 (vzorek)
11. Minimální preventivní program na školní rok 2022/2023
12. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na školní rok 2022/2023
13. Personální dokumentace (vzorek)
14. Osobní spisy dětí (vzorek)
15. Dokumentace k zajištění školního stravování pro školní rok 2022/2023 (vzorek)
16. Dokumentace vztahující se k finančním podmínkám školy a zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí pro školní rok 2022/2023 (vzorek)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Iveta Galušková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Pavel Schönwälder, školní inspektor

Ing. Klára Kudlíková, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.